

Yttrande över betänkandet;

För flerspråkighet, kunskapsutveckling och inkludering - *Modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål* (SOU 2019:18)

Sveriges elevråd - SVEA tackar för möjligheten att inkomma med yttranden gällande betänkandet om modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmål. Organisationen har noterat hur elevers rätt till studiehandledning på modersmålsundervisning inte alltid uppfylls och vi tror att en översyn av hur modersmålsundervisningen fungerar är nödvändig i strävan efter att uppnå en likvärdig skola. Vi tycker överlag att samtliga förslag är bra tillvägagångssätt för att öka likvärdigheten i skolan och vill därtill kommentera följande rubriker.

10.1.1 Ämnet modersmål ska regleras i timplanerna

Vi anser det är ett bra förslag att ämnet modersmål ska regleras i timplanerna. Utredningen menar följande;

"Undervisningen i ämnet modersmål kommer inte att inverka på undervisningen i andra ämnen och planeringen av undervisningen kommer fortsatt att behöva förhålla sig till annan undervisning vid schemaläggning. Rektorer kommer däremot i schemaläggningen behöva förhålla sig till att modersmålsundervisningen behöver anordnas så att eleverna så långt som möjligt får sammanhållna skoldagar." (s.307)

Vi tror att detta kan vara en bra lösning. Vi är glada att se att modersmål inte ska ersätta någon annan undervisning. Om de elever som läser modersmål skulle missa undervisning som andra elever får ta del av, riskerar syftet med förslagen, att stötta elever och främja likvärdigheten, att försvinna. Vi vill understryka att det är viktigt att elever med modersmålsundervisning inte missar ordinarie undervisning, både för jämlikhetens skull och för elevers möjlighet att lyckas.

10.1.3 Antalet deltagande elever ska inte begränsa huvudmannens skyldighet att anordna undervisning i ämnet modersmål

Sveriges elevråd - SVEA uppmuntrar förslaget. Alla elever ska ha rätt till undervisning i sitt modersmål, även om antalet elever som behöver detta på skolan är mindre än fem stycken. Detta är en mycket viktigt förslag att genomföra för att säkerställa likvärdighet skolor emellan. Elever med ett modersmål som få elever talar på skolan, ska ha en lika stark rättighet till undervisning i språket.

Utredningen föreslår att bestämmelsen om att undervisningen i modersmål fortsatt ska villkoras av att det ska finnas en lämplig lärare i modersmålet på grund av bristen på modersmålslärare. Vi håller med om att bestämmelsen i nuläget bör vara kvar. Finns ingen lämplig modersmålslärare är det svårt att ställa krav på huvudmän att de måste erbjuda undervisning. Dock bör denna bestämmelse vara tillfällig och rörlig, bestämmelsen bör redigeras när bristen är åtgärdad. Målet måste vara att ta bort detta undantag, när bristen på modersmålslärare inte längre är så allvarlig. Detta för att stötta utvecklingen av likvärdighet i skolan.

Vi vill emellertid lyfta en risk med att behålla detta undantag från huvudmannens skyldighet att anordna modersmålsundervisning samtidigt som utredningens andra förslag realiserar och huvudmannens skyldigheter blir fler. Blir det svårare att anordna modersmålsundervisning samtidigt som fler krav ställs på skolor, utan att även ge stöd, kan det vara enklare för huvudmän och skolor att endast symboliskt ha letat efter en "lämplig lärare". Rätten till modersmålsundervisning ska inte heller bero på huruvida du har en förälder som har tid och möjlighet att leta reda på en lämplig modersmålslärare i huvudmannens ställe. Vi tror därför att en definition av vad en "lämplig" lärare är behövs, likväl som att det finns ett behov av att ge rekommendationer gällande vad "sökt efter en lämplig lärare" innebär. Vi tror att detta skulle underlätta för skolor och reda ut otydligheter likväl

som att säkerställa att elever får samma rätt till en fungerande modersmålsundervisning.

10.1.6 Ämnet modersmål ska fortsatt vara ett frivilligt ämne

Vi tror på utredningens förslag att ämnet modersmål fortsatt ska vara ett frivilligt ämne för de elever med rätt till undervisningen. Vi tror också att förslaget att de elever som anmält sig till undervisningen ska fullfölja minst det år som de tagit sig an, är ett bra sätt att försäkra sig om att modersmål som ämne inte blir nedprioriterat av elever eller får sämre status. Vi tror också att det är ett sätt att säkerställa kvalitén på undervisningen. Särskilt i kombination med utredningens övriga förslag, som förhoppningsvis kommer leda till att fler elever får tillgång till modersmålsundervisning och att fler lärare kommer till. För elevernas skull är det bra att gruppen blir så bestående som möjligt samtidigt som frivilligheten att delta inte försvinner.

10.2.1 Förstärkt rätt till studiehandledning på modersmål för nyanlända elever

Vi stödjer helhjärtat förslaget om att rätten till studiehandledning på modersmål för nyanlända ska stärkas och även erbjudas till elever som tagits emot i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan. Vi ser det som en självklarhet att detta ska erbjudas till yngre elever.

10.2.2 Uppdrag om samordning och vidareutveckling av studiehandledning på modersmålet

Utredningen har i betänkandet funnit att studiehandledningen på modersmål inte når alla som behöver den, något som vi på Sveriges elevråd - SVEA också ser. Därför ser vi positivt på utredningens förslag om en samordning och vidareutveckling av studiehandledningen. Detsamma gäller utredningens konkreta förslag såsom initiering och samordning av kompetensutvecklingsinsatser, stöd till samlade utvärderingar, framtagande och fördjupade analyser om goda exempel samt extra stöd till huvudmän vid gemensamt anordnad fjärrundervisning. Alla elever har rätt till det stöd som

behövs för att de ska klara kunskapskraven. Vi tror därutöver att huvudmannen inte bara *bör*, enligt utredningen förslag, utan snarare *ska* se till att det finns kompetensutvecklande insatser för de studiehandledare i yrket.

Avslutande kommentarer:

Överlag stödjer vi utredningens förslag. Vi uppfattar samtliga förslag som potentiellt goda tillvägagångssätt att stärka elevers rätt till stöd, vägledning samt till en likvärdig skolgång för fler barn och unga.

Amanda Lindestreg
Generalsekreterare

Linnea Netin
Utredare